

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔
The School Management Based on the Four Holy Abodes
(Brahmavihāra 4) by the Educational Extension School under the Office
of Khon Kaen Primary Education Service Area 4

พิมพ์ใจ โนนอิง*

ดร.ประยูร แสงใส, พระครูสมุธานเขตคณารักษ์, ดร., รศ.ดร.เอกฉัตร จารุเมธีชน**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ๓) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๔๗ คน และครูผู้สอนจำนวน ๒๔๙ คน รวมทั้งสิ้น ๒๙๖ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๘๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างโดยการทดสอบด้วยค่าที (t-test independent sample) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ one - way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' method)

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติเรียงลำดับจากมากไปน้อย : ด้านการบริหารตามหลักกรุณา ด้านการบริหารตามหลักเมตตา ด้านการบริหารตามหลักอุเบกขา และด้านการบริหารตามหลักมูทิตา ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบ

* นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษา

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติมากกว่าขนาดกลางและขนาดเล็ก

แนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเมตตา คือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่สร้างความแตกแยก ช่วยแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงาน มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน กรุณาคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกการให้การช่วยเหลืองานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน สังคม อย่างจริงจัง จริงใจ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงานด้วยใจบริสุทธิ์ และยุติธรรม มุทิตา คือผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่พูดจาว่ำร้ายให้ผู้อื่นเสียหาย และอุเบกขา คือผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ไม่มีอคติต่อเพื่อนร่วมงาน วางตัวเป็นกลาง ควรพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มีเหตุผล ถูกต้องและเที่ยงธรรมไม่เอนเอียง ให้ความยุติธรรมแก่ผู้ได้บังคับบัญชาเท่าๆ กันทุกคน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และวางตัวให้เหมาะสมกับตำแหน่งของตนและเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

คำสำคัญ: พรหมวิหาร ๔, เมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the school management based on the Four Holy Abodes (Brahmavihāra 4) by the educational extension schools under the Office of Khon Kaen Primary Education Service Area 4, 2) to compare the school management based on the Four Holy Abodes (Brahmavihāra 4) by the said schools, as classified by

status, job experience and school sizes, and 3) to seek the guidelines to promote and develop the school management based on the Four Holy Abodes (Brahmavihāra 4) by the said schools. The samples for this study consisted of 47 administrators and 249 teachers to make a total of 296. The tool used was the questionnaire with Likert's 5-rating scales and the reliability based on Conbach's Alpha Coefficient at 0.87. The statistics used for data analysis comprised frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested with t-test, One-way ANOVA F-test, and Sheffe's approach.

The research findings were as follows:

The school management based on the Four Holy Abodes (Brahmavihāra 4) by the educational extension schools under the Office of Khon Kaen Primary Education Service Area 4 was found to be at the 'highest' level both in overall and individual aspects. The aspect that stood on top of the scale was that of Karunā (Compassion), followed by the aspect of Mettā (Loving-Kindness), Upekkhā (Equanimity) and Muditā (Sympathetic Joy), respectively. The comparison of the school management based on the Four Holy Abodes (Brahmavihāra 4) by the educational extension schools as mentioned, classified by status, found no statistically significant difference both in overall and individual aspects, with more administrators being found to bring them into practice than teachers.

The comparison based on job experience was also found to maintain no statistically significant difference both in overall and individual aspects, whereas the comparison based on the school sizes was found to feature the statistically significant difference of 0.01, with those who were attached to the large size schools practicing the four principles of Holy Abodes in larger number than those in the medium and small size schools. As for the guidelines for the promotion and development of the school management based on the four Holy Abodes, it was suggested that the management should be equipped with Mettā (Loving-Kindness), i.e. good human relationship, and good advices given to colleagues and good friendship; Karunā (Compassion), which implied the sense of service mind and truthfulness towards colleagues, community and society as a whole, Muditā

(Sympathetic Joy), i.e. the sense of appreciation of, and congratulation on, the others' success and accomplishments, and Upekkhā (Equanimity), which herein implied the strict observance of the Code of the Occupational Ethics, perpetual development of the staff competency, self-balancing with justice and wisdom, caring more for mutual benefit than personal one, self-treatment, which was suitable to one's own status and behaving the best example for the society.

Keyword; Brahmavihāra 4, Mettā (Loving-Kindness), Karunā (Compassion), Muditā (Sympathetic Joy), Upekkhā (Equanimity)

๑. บทนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ เป็นหน่วยงานการศึกษาในระดับภูมิภาค สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น ๑๔๕ แห่ง เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน ๔๕ แห่ง^๑ ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสนั้นส่วนใหญ่ครูสอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา และการขาดแคลนครูในบางพื้นที่ ทำให้เกิดความขาดแคลนครูในภาพรวม ในขณะที่ครูยังมีภาระงานอื่นนอกจากภาระงานสอนอีกมากมาย สถานศึกษาบางแห่งยังไม่ผ่านเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จากสภาพดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา^๒ อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานและบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร ๔ เพื่อให้หน่วยงานและผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานมากที่สุด จากเหตุผล สภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การบริหารการศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป

^๑สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔, รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ๒๕๕๖, (ขอนแก่น : ม.ป.พ., ๒๕๕๖), หน้า ๓๕.

^๒สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๔๕- พ.ศ. ๒๕๔๙, (กรุงเทพมหานคร : วิชั่นพริ้นท์ แอนด์มีเดีย จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑.

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

๓. เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการเชิงสำรวจ (Survey Method) โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) สัญลักษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) โดยมีจำนวนประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำนวน ๗๕๕ คน ซึ่งเป็นฐานให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๙๖ คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ๑) ความถี่ (Frequency) ๒) ค่าร้อยละ (Percentage) ๓) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ๔) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๔. สรุปผลการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการบริหารตามหลักกรุณา ด้านการบริหารตามหลักเมตตา ด้านการบริหารตามหลักอุเบกขา และด้านการบริหารตามหลักมูทิตา ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔

ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติมากกว่าขนาดกลางและขนาดเล็ก

แนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเมตตา คือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่สร้างความแตกแยก ช่วยแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงาน มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน กรุณาคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักรู้ สร้างจิตสำนึกการให้การช่วยเหลืองานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน สังคม อย่างจริงจัง จริงใจ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้กำลังใจต่อเพื่อนร่วมงานด้วยใจบริสุทธิ์ และยุติธรรม มุทิตา คือผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ไม่พูดจาว่ำวายให้ผู้อื่นเสียหาย และอุเบกขา คือผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ไม่มีอคติต่อเพื่อนร่วมงาน วางตัวเป็นกลาง ควรพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มีเหตุผล ถูกต้องและเที่ยงธรรมไม่เอนเอียง ให้ความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเท่าๆ กันทุกคน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และวางตัวให้เหมาะสมกับตำแหน่งของตนและเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาครู เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง เหมาะสม และเท่าเทียม โดยความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เพิ่มประสิทธิภาพองค์กรยิ่งขึ้นไป สถานศึกษาทุกระดับในสังกัด ควรนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำแผนพัฒนาและแนวปฏิบัติการบริหารงานด้านอื่นๆ ซึ่งอาจจะเป็นตัวแปรที่จะส่งผลต่อการบริหารงานที่ดีและเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สถานศึกษาควรปรับปรุงการพัฒนาการบริหารงานตามข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา โดยมีการประสานงานร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สนใจทำการศึกษาวิจัย เพื่อกระตุ้นให้การพัฒนาการบริหารงาน มีความทันสมัยเข้าเทคโนโลยีในปัจจุบัน สถานศึกษาควรนำผลวิจัยมาศึกษาข้อมูลและวางระบบการบริหารสถานศึกษา

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ด้านการบริหารตามหลักเมตตา ที่มีปัญหาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรที่มีผลงานดีเด่น ได้พัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้นไป เพื่อ

ความก้าวหน้าและมั่นคงในหน้าที่การงาน ส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้รับความเดือดร้อน ยึดหลักพรหมวิหาร ๔ ในการบริหารทั้งคนและงาน ด้านการบริหารตามหลักกรุณา สถานศึกษาควรพัฒนาทุกด้าน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นให้มีการปฏิบัติระดับมากที่สุดโดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเป็นอันดับแรก ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารตามหลักมุทิตา ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ควรเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาปนกับเรื่องงานและไม่ถือคติต่อกัน ใช้คนให้ถูกกับงาน ให้ตรงกับความสามารถของแต่ละบุคคล ไม่ควรให้เป็นภาระของคนใดคนหนึ่ง เมื่อเขาทำงานพลาดควรแนะนำตักเตือนด้วยถ้อยคำสุภาพและให้กำลังใจ เมื่อเขาทำงานสำเร็จควรมีการเสริมแรงเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารตามหลักอุเบกขา ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาควรมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ไม่ควรพุดจาให้ร้ายกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมในการบริหารงานทุกด้าน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต ตรวจสอบได้รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ให้ยึดระเบียบและผู้บริหารไม่แสดงตนหรือทำตนเข้าข้างคนใกล้ชิดหรือคนรอบข้างเฉพาะกลุ่ม ทำตนเป็นกลางจริงๆ ถือว่าทุกคนเท่ากัน

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

(๑) ศึกษาวิจัยการบริหารตามหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ในกลุ่มประชากรที่กว้างขึ้น เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป เป็นต้น

(๒) ศึกษาศึกษาเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ในสถานศึกษาสังกัดอื่น เพื่อนำผลวิจัยมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

(๓) ศึกษาวิจัยการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักพรหมวิหาร ๔ ในเชิงคุณภาพ

(๔) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร ๔ และหลักธรรมอื่นร่วมกัน เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๕) ศึกษาสัมฤทธิ์ผลหลังจากนำหลักพรหมวิหาร ๔ มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๔

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือ :

- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๔๕- พ.ศ. ๒๕๔๙. กรุงเทพมหานคร : วิชั่นพรีนธ์ แอนด์มีเดีย จำกัด, ๒๕๕๑.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔. รายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี ๒๕๕๖. ขอนแก่น : ม.ป.พ., ๒๕๕๖.